

Vi seilte forsiktig. Skipperen betenker om storseilet skal opp etter en god blåst.

(Foto: Chris Hoelfeldt Lund)

Etter nesten førti års utlændighet legger den gamle redningsskøyta «Sandefjord» ut på sin seilas – hjem til Norge.

Men det er dyrt å ruste ut en yacht i Amerika, særlig når hun har ligget i årevis og samlet rust og råte. I Mystic Seaport i Connecticut ble «Sandefjord» bare nødtørfug reparert og fikk bare de mest nødvendige nyanskaffelser før hun la ut på sin seilas østover i vestavindsbeltet mot Den engelske kanal og Norge. 4000 nautiske mil lå forut – og de tre karene om bord så fram til flere uker i havet.

Av Erling Brunborg

Våren kom plutselig til Connecticut. I over en måned hadde jeg sittet om bord i «Sandefjord», hutrende under ullteppet, skrevet brev, pløyet gjennom det meste av skipsbiblioteket. Skuta var ominnredet til tropeseilas. Det var store åpninger i skotene overalt – ingen dører å lukke igjen. For å holde litt på egenvarmen hadde jeg tatt det jeg fant av flagg og hengt foran åpningene. «Union Jack», «Blåpetter», «Trenger assistanse» og «Nei» dekket trekken mot lederen akter, mens de brasilianske og irske farger samt et falmet, utvasket FN-flagg blafret i åpningene forover. Nå hadde jeg endelig funnet en rundmavet vedovn for en rimelig penge, og plutselig var salongen blitt lun og koselig med sprakende ild, og et meget populært møtested for unge skuteromantikere.

Det var moro og vel og bra. En helt annen ting var at sommeren alt var begynt å kle skogen, og «Sandefjord» skulle være ship-shape og seilklar helst i begynnelsen av juni.

Men den lille tettbebyggelsen Noank er i sannhet en fredelig plett på jorden og egger ikke til overilet dåd. Forret-

ningsstrøket består av postkontoret, vinbutikken, kolonialen og ikke minst «drug-storen» hvor man får alt – fra kattunger og en kopp kaffe – til kruttlappstoler og Playboy.

På min morgentur til postkontoret i dag bemerket jeg nesten skyldbevisst at løvetannen var begynt å farge veikanten og besluttet å gi meg selv et spark i baken i å få skuta klar. I morgen allerede skal jeg se å få flyttet henne opp til Mystic Seaport hvor jeg håper å få litt velvillig assistanse fra det verdenskjente maritime museet. I dag får jeg gamle, gode og kanskje til og med nyttige venner på besøk.

Og venner vil ha whisky. Jeg stikker innom vinhandelen og tenker med litt dårlig samvittighet at en flaske whisky er to liter linolje. Min venn er ikke bak disken. Etter å ha ventet i fem minutter og ingen kommer, velger jeg min flaske, legger det nøyaktige beløpet på disken og rusler om bord. Denne delvise selvbetjeningen er åpen fra klokken åtte om morgenen til åtte om kvelden. Tanken på Vinmonopolet er fjern som mørk middelalder.

I timer har jeg sittet og sniffet mugglukten av gamle eventyr. Ganske stille og fascinert har jeg bladd gjen-

nom et par hundre gamle sjøkart som mer eller mindre dekker «Sandefjord»s bevegelser over havene i de ti siste årene. Den kjære lukten av fuktige, mugne kart – med det flatpressede liket av en kakerlakk sånn cirka i Balboa – kommer tilbake med navn og minner fra andre kyster – fra Barrier Reef, Kapp Agulhas og St. Helena. Kurslinjer og plottestrekker krysser gamle kjølvann i denne mugne kartbunken som jeg ærbødig bærer fram til et ledig skap forut. Er vi heldige, gamle jente, skal vi bruke dem igjen.

Foreløpig er det her i bestikkbordet bare plass til kart over den nære fremtid – kysten fra Mystic til Martha's Vineyard og De store banker – og snart kommer forhåpentlig bunken fra Carl Emil med mer hjemlige kart – Biscaya, Den engelske kanal, Nordsjøen og endelig – den norske kyst.

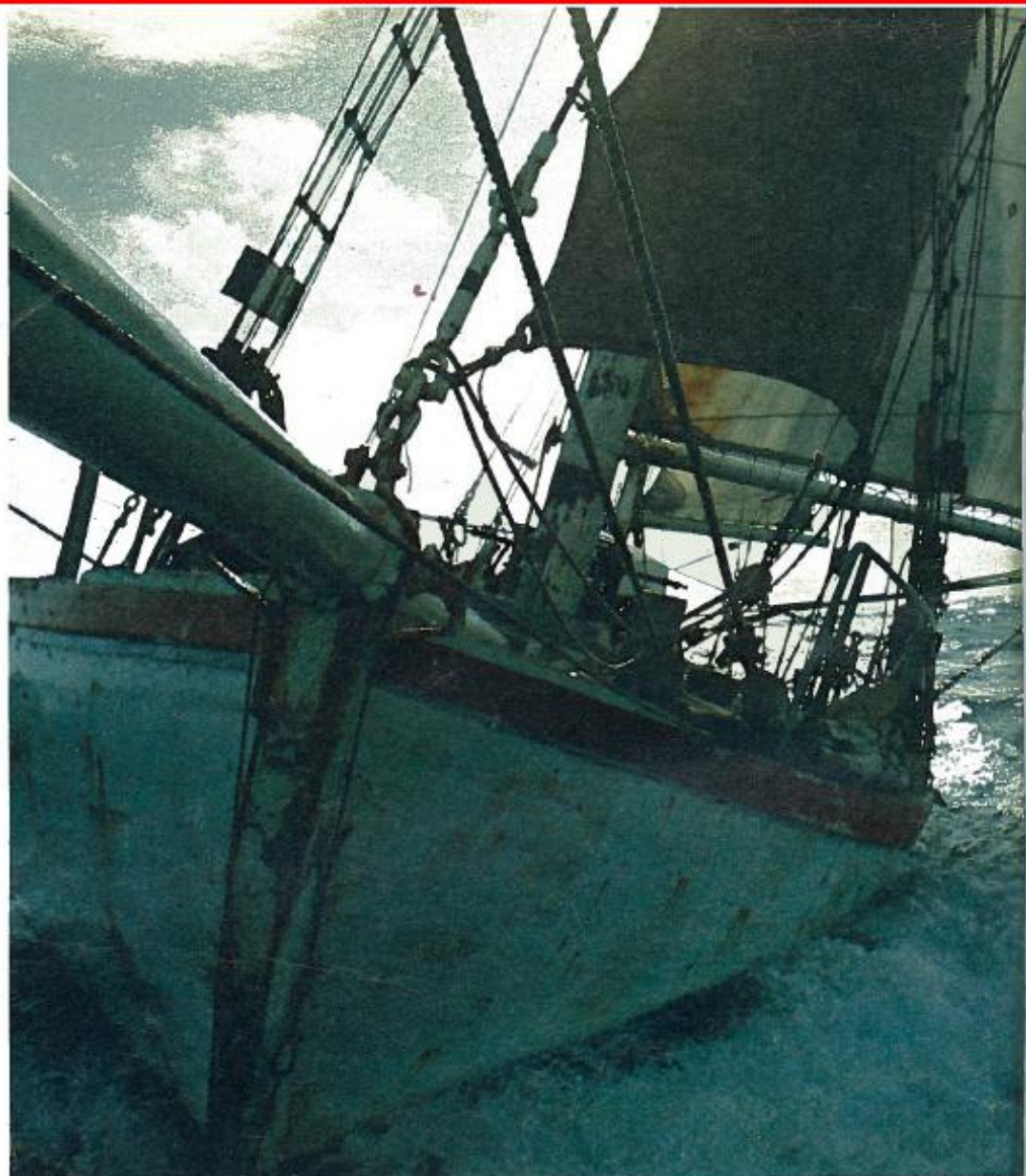
Sitt tredje døgn om bord prøver kattungen Erik den Raude alt å overta kommandoen. Han piper og skraker og skal alltid ha hud mot pelsen; maler fornøyd når så er. Han er en flink liten fyr. Rett fra mamma og de kjære patene, tok det ham bare noen ganske få timer å lære at melk også kan drikkes av et blikklokk.

Amerika er et dyrt land for reparasjoner av en 47 fots «yachts». Jeg fant fort ut at min kasse ikke strakk til for slippsetting. Det bekymret meg ikke så

meget. Som regel er bunnen i disse gamle redningsskøytene fin – takket være at de nesten aldri er ute av vannet. Faren er natene i vannlinjen. Under inspeksjon av fribordet stak jeg stadig kniven gjennom med mindre motstand enn; særlig rundt røstjernene og rundt gamle bolter var det ille. Å skifte planker her i Amerika var utenkelig. Jeg drev natene der de kunne og måtte drives – og spikret på lister og finer-biter der det var bunnløse råte hull. Resultatet så ikke så «yachtmessig» ut – men det fikk gjøre nytten. Første bud på denne og alle seilaser er: Stay afloat.

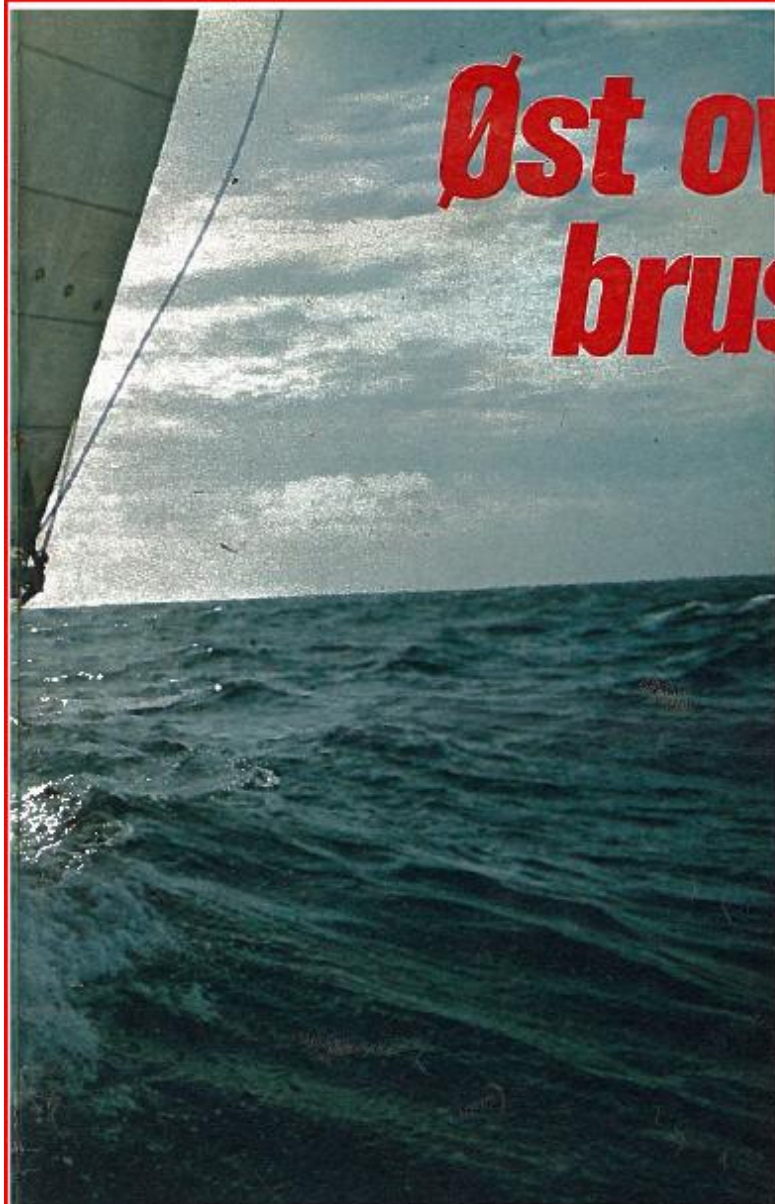
Bak lederen står et rødgult monster hvor man under rustlaget kan tyde navnet Perkins. Merkelig nok var det god lât og liv i dette kostebindende. Det skyldes ikke min innsats, men skilteskrives en ung mann ved navn Stephen de Boer, den første som meldte seg som mannskap og ble en viktig del av livet om bord i den første råkalde vårtiden. Han ble naturlig misfornøyd og overtok Perkinsen fullstendig. Det var et heldig valg. Steve er en mester i å organisere ting gratis. Snart hadde Perkinsen nye batterier, nye generator, regulator, nye filtere og ledninger – og vi begynte å regne med at den kanskje ville starte når vi dreid tenningsnøkkelen.

Og Perkinsen startet og gikk da v

En seiler vender hjem – 2:

Øst over solhavet bruser en skute

I to uker sto brisen stødig fra sørvest.
(Foto: Chris Hoelfeldt Lund)

En tunfisk er rikelig middag for tre
mann og en katt.

Chris H. (Foto: Brunborg)

I stille dager var det varmt som i passaten.
(Foto: Brunborg)

skulle ta «Sandefjord» de ti kilometerne opp elven til Mystic Seaport. Introduksjon var kommet fra direktør Molaug ved Norsk Sjøfartsmuseum i Oslo til direktøren i Mystic – og vår «gamle, historiske skute» skulle aller nådigst få lov å ligge et par uker i celebrert selskap som hvalfangeren «Charles W. Morgan», det gamle danske treningskipet «Joseph Conrad» og den nydeligste av dem alle, barkskonnerten «L. A. Dunton».

Det var en kort, men nervepirrende ferd – gjennom en trang kanal med hundrevis av flytende glassverandaer på hver side. To broer skulle passeres mens de var løftet til side en stakkert stund. En redningsskøyte med en liten hjelpemotor kan knapt nok bakke opp, og sakker den farten så mister den iallfall styringen. Med en god bris og strømmen i bakken følte jeg meg ikke høy i hatten der «Sandefjord»s telefonstolpe av en klyverbom svingte truende mot raden av skinnende gin-kasser.

Min første oppgave i Mystic var å undersøke hvor råtten masten var. Fem meter over dekk hadde jeg funnet et lite hull – omtrent som inngangen til et hakkespett-reir. Jeg laget en stilling og begynte å grave ut råte med fingrene. Hjertet sank i meg da jeg var kommet halvveis gjennom tømmeret og det lille hullet var blitt til et tre meter langt gap. Det tok meg vel en uke å

Forts. side 44.

bygge ut arbeidsplattformen og passe til og lime inn bit for bit av nytt treverk. Hyggelige gamle båtbyggere ristet på hodet, men kom med materialer og dyrebart lim.

Jeg fikk drevet og beket de verste lekkasjene i dekket. Sjefsriggeren, dansken Charlie Andersen, skaffet bek. Riggsmøden Gene Tatten, som hadde vært fem år i Norge, kom nesten hver dag og ville snakke språket og smidde oss nye deler til ankerspillet. Men med gode sommerdager øket trafikken til det populære sjøfartsmuseet og gamle "Sandefjord" måtte vike plassen for skinnende nye medlems-båter som kunne betale for seg.

Jeg forhalte lenger ned i elven, forbi broene til en mer vennlig brygge, hvor "Sandefjord" langsomt, men sikkert ble gjort klar for avsparket. Jeg var nå sjelden alene lenger. "Sandefjord" er blitt et kjent navn i de par årene den har ligget her rundt Mystic. Stadig får jeg besøk av deilige mennesker som bringer en gallon californsk vin og rister på hodet av henrykkelse ved synet av de råtnede plankene, de flassende, mektige bjelkene og den 16-tommers masten. Selskaperlig som jeg er, og stolt på skutas vegne, lar jeg meg lett rive med. Det tar sin tid. Men det er derfor man har slik stor en skute - for å kunne ta imot venner - og hygge seg romslig! Ut på havet kommer jeg tidsnok - men så mange fine amerikanere skal jeg sjelden kunne hygge meg med.

Mange har villet seile med som mannskap med "Sandefjord" over Atlanteren. Bare to hadde jeg mønstret på uten å nøle - "maskinsjefen" Steve og vakre, rødhårede Kathy, som ville bli kokke. Uheldigvis kom hun på besøk om bord den dagen da råtehullet i masten så ut på sitt verste. To dager senere meldte hun avbud. Det var sikkert bra. Den rødtoppen ville kunne ha startet alt fra brann til full krig mellom oss gutta. Senere har ikke mindre enn seks unge damer med ymse vedheng av hunder, katter eller potteplanter, fremmet seriøse ønsker om å seile med denne "slowboat" til Europa. Noen er vegetarianere. Da er det absolutt nei. Men mest diplomatisk er det å komme med hint om hvor råttan skuta er, at masten bare står på grunn av malings-skallet og for øvrig litt skittprat om Atlanterhavets stormer. Det kjøler godt på romantikken.

Tredjemann på mannskapslisten er Christopher Hoelfeldt Lund fra Oslo, som Steve 21 år. Han studerer hjemme på Blindern og kommer dumpende om bord med kit-baggen sin i slutten av juni. Vi beslutter at vi er mannskap nok. Etter at pumpedoen vår er brutt sammen for alvor, takker vi skjebnen for at situasjonen ikke er komplisert med kvinner om bord.

Venner har sittet på bryggen og lappet og sydd revne seil. Carl Emil har sendt en gammel, men meget brukbar fokk fra "Rundø" - så nå har vi både en fokk og en klyver i reserve. Så å si all løpende rigg er skiftet ut, rustne vantskruer løsnet, og stående rigg strammet opp.

Den seks-manns store redningsflåten er ettersatt og funnet i orden. Vi har også en syv-fots fiberglass-jolle.

Propanbyssa er kastet ut. I presang fra seilervenn Egil i Drammen har vi fått sendende en skikkelig dobbel-primus.

De siste penger går til proviant. Vi satser på godt med grønnsaker og frukt de første par ukene. Poteter og løk varer hele turen, ellers det vanlige; Ris, hermetikk, olje, kaffe, sukker og syltetøy. Menyen blir enkel. En kasse vin til feiring av linjepasseringer er eneste ekstragavansen.

Våre spesielle venner holdt avskjedsfesten på "Sandefjord"s brede dekk - og i riggen. Dansen gikk med eleganse oppe på gaffelen. Antrekk - afrikanske lendelede. Vår allierte, kommandørkaptein i US Navy, laget en førsteklasses *Paella* - med hummer, reker,

muslinger og alt nødvendig tilbehør. Han holdt også whisky og villige døtre. I det hele tatt gledet vi en gammel far denne siste natten.

Det endelige avsparket ble 1. juli!

Så er eventyret blitt skummende virkelighet der "Sandefjord" bruser sørover i månestripen. Jeg kikker opp på damen i månen og tenker at det er så lenge siden sist hun holdt meg med selskap på en ensom nattevakt.

Min lykke er godt blandet med engstelse. I strømsjøene utenfor Long Island tok skuta inn mer vann enn jeg likte. Jeg ville avsky å gjøre vendereis til litt skadefro venner som seg imellom hvisker: Hva sa vi om den gamle, råtnede holken?

Men nå har krappsjøen lagt seg. Vi har pumpet. Guttene sover og jeg hører bare gode snork i stedet for den illevarslende svalkningen av sjø under dørken. En liten sørvestlig bris tar oss sakte, men sikkert sør-over - ut forbi de truende nantucket Shoals som strekker seg nesten femti nautiske mil ut til havs fra øyene på New England-kysten. Derfor har jeg satt kursen ganske sørlig - og skal holde den til vi ernesten nede på 40° nordlig bredde. Da først kan vi dreie med Golfstrømmen og de forhåpentlig blide sørvestvinder mot Azorene.

En skygge flakser inn i måneskinnet. En stormåke går inn for landing på dekket tre meter foran styrebrønnen. Den aner meg nok - kikker hele tiden mistenksomt akterover. Jeg sier: - Hei, gamle Jonathan, la oss hale inn litt på fokken! Men måken er full av mistro og kaster seg ut i månenattens trygghet. Slik holder vi leken gående til ut på morgensiden da Jonathan etter et dusin landinger finner at "Sandefjord" så langt fra er en trygg holme i havet. Og med rette. Tanken på en kjøttmiddag var meg sterkt i sinne. Månen er godt ute til styrbord da Steves hode dukker opp i luken. Godt, han er kanskje en av de få velsignede som ikke alltid må purres!

I køya blir jeg lenge liggende uten søvn, befriet bevisst om at selv om jeg er blitt en måned forsinket - er det fortsatt bare 2. juli og en fin tid å krysse Atlanteren. Bare nå ikke en forhastet hurricane finner på å jage etter oss nede fra vestindia! Det er grenser for hva gamle "Sandefjord" kan ta etter å ha ligget å råtnet i havn i årvis. Vil natene i skutebunnen holde tett selv bare i en frisk seilas? Søvnene nekter å komme. Først ved daggry svimer jeg av i tretthet.

Vi kom inn i Golfstrømmen som inn i et eventyrland. Bak oss lå en klam tåkenatt og det siste halvklare syn av New England-kystens lave morenebakker. Solen trillet opp over klar horisont. Havet var blått og luften mild som passaten. En flokk delfiner kommer skytende ut av sjøen ved siden av "Sandefjord" - en glad bande som henrykt hilser til en ny lekekamerat. Jeg roper ned til Chris som straks tumler opp på dekk ikledd kamera. Delfinene leker rundt oss en halvtimes tid, tar et siste felles paradesprang i farvel og forsvinner.

Gule tangdotter driver forbi, stadig flere. Alt her tett utenfor Long Island Sound stryker Golfstrømmen med Sargasso-tang østover. Vi fisker tang om bord. Den er sprellende full av liv. Ørsmå reker kravler og dør i solen. Katten Eirik inspiserer dette nye, slikker tangen, men bakker unna for rekene.

Små stormsvaler flagrer rundt mellom småbølgene, trår vannet i lynrappe spark, nipper usynlig mat og forsvinner inn over den våte plogmarken på sin utrettelige jakt.

Det er deilig varmt her vi nå seiler østover langs den førtiende breddegrad midt i Golfstrømmens velsignede favntak. Den gir oss en god knop ekstra i timen her.

Vi går nakne hele dagen, og det eneste som hittil har forhindret et sjøbad over skutesiden er farten og en to meter lang hai som har fulgt i kjølvannet siden i morges. Vi har fått en tunfisk på dorgen og deler med haien.

Tredje dagen må vi stryke våre skrøpelige seil for en kuling med grov, brytende sjø. Men selv da var det skjortevær for styrevakten hele natten der vi svalket og slingret østover på en slags lens for bare den gamle "Rundø"-fokken. I grunnen er det det eneste seilet vi stoler på. Den første fokken revnet med en hjerteskjærende lyd da kulingen slo ned på oss i går. Men vi har tråd og nåler og en rull grønn navy-tape som gjør undere ved en hurtig reparasjon. Så er det igjen solskinn og fred om bord. En lett dis ligger horisonten rundt og middags-observasjonen var bare sånn omtrent bra nok. Etter tre døgn har vi bare lagt 260 nautiske mil mellom oss og Amerika.

Chris sitter en slags rorvakt og leser historie. Det er det han studerer, sier han. Nå styrer han sånn en gang i mellom. Men det meste greier visst gamle "Sandefjord" selv – å dømme etter raslingen av blokkene og smellende forseil. Steve sitter fortapt i sin seilreparasjon; lille Eirik den Raude med sine doble tommeltotter rusler ubekymret ytterst langs rekkekanten og betrakter skum og skvalp som farer forbi – uten å ane hvor nær han er døden. Vi har langet ham nedenunder flere ganger når skuta slenger som verst. Men han er en bestemt liten herre, og to minutter etter er han oppe igjen og fortsetter sin balansegang over avgrunnen. Så må han bare få lov å våge sitt unge liv. Han er fri som oss andre.

Jeg går under dekk til min skrivemaskin og er fornøyd med mitt mannskap. Alle er vi nakne som Adam. Alle kjenner vi havfredens velsignelse, og knapt et unødig ord blir vekslet.

Det er ukers seilas til Azorene – som vi antagelig forbiseiler langt i nord – og videre nye uker til Kanalen og hjem. I strak linje må vi legge bak oss ca. 4000 nautiske mil – før "Sandefjord" kan møte sine søstre i Sandspollen.

Øst over solhavet bruser en gammel skute. Hjemover. Lenge varte din ferd.

(Forts. neste uke)